

Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri)

Genel Kurul'un 14 Aralık 1990 tarih ve 45/112 sayılı kararıyla kabul ve ilân edilmiştir

ÖNSÖZ

TEMEL İLKELER

YÖNLENDİRİCİ İLKELERİN KAPSAMI

GENEL ÖNLEM

TOPLUMSALLAŞTIRMA SÜRECİ

TOPLUMSAL POLİTİKA

YASAL DÜZENLEMELER VE ÇOCUK CEZA ADALETİ SİSTEMİNİN YÖNETİMİ

ARAŞTIRMA, POLİTİKA GELİŞTİRME VE İŞBİRLİĞİ

ÖNSÖZ

Genel Kurul,

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Uluslararası Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ile genç insanların haklarına ve esenliklerine ilişkin, Uluslararası Çalışma Örgütü standartları dahil diğer uluslararası belgeleri *dikkate alarak,*

Ayrıca, Çocuk Hakları Bildirgesi'ni, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi ve Birleşmiş Milletler Çocuk Ceza Adaleti Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgarî Standart Kuralları (Beijing Kuralları) *dikkate alarak,*

Genel Kurul'un, Suçların Önlenmesi ve Suçlulara Muamele 7. Birleşmiş Milletler Kongresi tarafından tavsiye edilen Birleşmiş Milletler Çocuk Ceza Adaleti Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgarî Standart Kuralları kabul ettiği 29 Kasım 1983 tarih ve 40/33 sayılı Genel Kurul kararını *animsatarak,* Genel Kurul'un, 29 Kasım 1985 tarih ve 40/35 sayılı kararıyla, çocuk suçluluğunun önlenmesi alanında özel programlar ve uygulamalar geliştirmelerinde Üye Devletler'e yardımcı olacak, yardım, bakım ve topluluk katılımını vurgulayan standartların belirlenmesi yönünde çağrıda bulunduğunu; bu arada Ekonomik ve Sosyal Konsey'den, standartların yaşama geçirilmesinde kaydedilen mesafeyi Suçların önlenmesi ve Suçlulara Muamele 8. Birleşmiş Milletler Kongresi'ne iletmesi talebinde bulunduğunu *animsatarak,*

Ayrıca, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in, 21 Mayıs 1986 tarih ve 1986/10 sayılı kararıyla, 8. Kongreden, çocuk suçlarının önlenmesiyle ilgili standartları kabul gözüyle değerlendirmesini talep ettiğini *animsatarak,*

Çocuk suçluluğunun önlenmesi için ulusal, bölgesel ve uluslararası nitelikte yaklaşımlara ve stratejilere gerek duyulduğunu *belirleyerek,*

Her çocuğun, ücretsiz eğitim başta olmak üzere temel insan haklarına sahip olduğunu *teyit ederek,* Yasalarla herhangi bir sorun yaşasınlar ya da yaşamassınlar, kendi başına bırakılan, ihmale uğrayan, istismar edilen, uyuşturucu kullanımına sürüklenen, marjinal koşullarda yaşayan ve genel olarak sosyal risklerle karşılaşan çok sayıda çocuk olduğunu *bilerek,*

Suçluluğun önlenmesi ve toplumun esenliği yönünde benimsenen ilerici politikaların sağladığı yararları *dikkate alarak,*

1. Suç Önleme ve Denetim Komitesi ile Genel Sekreter'in, çocuk suçluluğunun önlenmesi alanındaki yönlendirici ilkelerin geliştirilmesinde başardıkları önemli işleri memnuniyetle *kaydederek;*

2. *Riyad'daki Güvenlik Çalışmaları ve Eğitim Merkezi'nin,* Viyana'daki Birleşmiş Milletler ofisi ile işbirliği içinde, 28 Şubat - 1 Mart 1989 tarihlerinde Riyad'da toplanan Çocuk Suçluluğu Uzmanları Uluslararası Toplantısı'na ev sahipliği yaparak sağladığı katkılar dolayısıyla teşekkürlerini *sunar;*

3. Bu kararın ekinde yer alan ve Riyad İlkeleri olarak anılacak Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler İlkeleri'ni *kabul eder;*

4. Üye Devletler'e, kapsamlı suç önleme planlarında, bu İlkeleri ulusal yasalarına, politikalarına ve uygulamalarına yansıtmaları; bu İlkeleri, politikaları belirleyenler, çocuk ceza adaleti sisteminde çalışanlar, eğitimciler, kitle iletişim araçları, uygulayıcılar ve akademisyenler dahil olmak üzere en geniş kesime tanıtılmaları *çağrısında bulunur;*

5. İlkelerin, Birleşmiş Milletler'in bütün resmî dilleriyle mümkün olan en geniş biçimde tanıtılması için Genel Sekreter'den talepte bulunur ve Üye Devletler'i de bu yöndeki çalışmalara *davet eder;*

6. Ayrıca, İlkelerin yaşama geçirilmesi için uyumlu çabalar gösterilmesini sağlamak üzere Genel Sekreter'den talepte bulunur ve başta Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu olmak üzere ilgili bütün kuruluşlarla bireysel uzmanlara aynı yönde *çağrıda bulunur;*

7. Ayrıca, Genel Sekreter'den, sosyal risk içeren belirli durumlara, çocukların sömürülmelerine, bu arada çocukların suç araçları olarak kullanıldıkları durumlara ilişkin araştırmaların yoğunlaştırılması,

böylece kapsamlı karşı önlemler alınarak bunları Suçların Önlenmesi ve Suçlulara Muamele 9. Birleşmiş Milletler Kongresi'ne iletilmesi *talebinde bulunur*;

8. Ayrıca, Genel Sekreter'den, çocuk ceza adaletine ilişkin olup, Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri'ni (Riyad İlkeleri), Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları'nı ve bu belgelerde yer alan hükümlerin yorumlarını içeren toplu bir çocuk ceza adaleti standartları elkitabı çıkartması *talebinde bulunur*;

9. Birleşmiş Milletler Sistemi içindeki ilgili bütün organları, buradaki kararların yaşama geçirilmesi için gerekli önlemleri almak üzere Genel Sekreter'le işbirliği yapmaya *davet eder*;

10. İnsan Hakları Komisyonu Azınlıkların Korunması ve Azınlıklara Ayrımcılık Yapılmasını Önleme Alt Komitesi'ni, hükümlerini yaygınlaştırmak üzere bu yeni uluslararası belgeyi dikkate almaya *davet eder*;

11. Üye Devletler'i, İlkelerde yer alan hükümlerle ilgili pratik meselelere ve politika konularına ilişkin teknik ve bilimsel grup çalışmalarını, pilot ve örnek nitelikteki projeleri desteklemeye; gençlerin özel gereksinimlerine, sorunlarına ve duyarlılıklarına yanıt vermek üzere geliştirilmiş topluluk temelli hizmetlere yardımcı olmaya hararetle davet eder ve Genel Sekreter'den bu yöndeki çabaların eşgüdümünü sağlamasını *talep eder*;

12. Ayrıca, Üye Devletler'i, ilkelerin yaşama geçirilmesi konusunda Genel Sekreter'i bilgilendirmeye ve elde edilen sonuçları düzenli olarak Suç Önleme ve Kontrol Komitesi'ne bildirmeye *davet eder*;

13. *Suç Önleme ve Kontrol Komitesi'ne, Dokuzuncu Kongre'den, Riyad İlkeleri'nin yaygınlaştırılması ve yerleştirilmesi ve bu kararda yer alan tavsiyelerin yaşama geçirilmesi alanında alınan mesafe konusunda bilgi talep etmesini ve bu hususları ayrı bir madde ile sürekli gündemde tutmasını istemesini tavsiye eder.*

I. TEMEL İLKELER

1. Çocuk suçluluğunun önlenmesi suçun önlenmesinin özlü bir ögesidir. Gençler toplumda yasaya uygun ve yararlı etkinliklere kendilerini adayarak, bu tavra ve insancıl görünümlü bir yaşama uygun uğraş edinerek, suç üretmeye yönelik olmayan bir anlayış kazanabilirler.

2. Çocuk suçluluğunun önlenmesi çabalarının ürünlerini vermesi için, tüm toplumca, ergenlik çağındakilerin, kişilikleri göz önüne alınarak yetişen körpe çocukluklarından itibaren coşkularını, yaşama sevinçlerini dışa vurmaları hoş görülerek ve desteklenerek uyum içinde gelişmelerinin sağlanması gerekir.

3. İşbu yönlendirici ilkelerin yorumları sonrasında çocuğa yönelik bir yönelim kalıbının kabulü isabetli olur. Gençler; toplumda etkin bir taraf rolü üstlenmelidirler. Toplumsallaştırma ve denetim önlemlerinin basit nesnelere olarak görülmemelidirler.

4. Yönlendirici ilkeleri uygulamaya geçirmek için tüm önleme programı ulusal adalet sistemlerine, uygun olarak, küçük çocuklardan başlayarak gençlerin esenliğine yönelik olmalıdır.

5. Yeni suçluluk önleme politikalarının kabulünün zorunluluğu ve önemini teslim etmek kadar, çocuğun yetişmesine ağır olumsuz bir etkiye neden olmayacak ve başkası için bir zarar taşımayan bir davranışı suçlama ve cezalandırmadan kaçınılmasını hedefleyen önlemlerin sistemli olarak incelenmesi ve işlenmesi de gerekmektedir. Bu politikalar ve önlemler, aşağıda sıralanan öğeleri içermelidirler:

(a) Özellikle eğitim konusunda, gençlerin çeşitli gereksinimlerini karşılamaya dönük ve tüm gençlerin, özellikle "tehlikede bulunduğu" aşikar olan ya da "sosyal risk" durumundaki ve özel bir dikkat ve koruma gereksinimi gösterenlerin kişisel gelişimlerini güvenceye alacak bir destek kadrosu tesisini öngören hükümler;

(b) Suçluluğun önlenmesi için özel olarak uyarlanmış görüşler ve mevzuat metinleri, idarî usuller, kurumlar, kuruluşlarla yasa ihlallerine yol açan güdüler, gereksinimleri ve suça yönelmiş azaltmayı ve bu davranışı ortaya çıkaran koşulları bertaraf etmeyi hedefleyen bir hizmetler ağı aracılığı ile somutlaştırılmış kavramlar ve yöntemler kabulü;

(c) Temel hedef olan çocuğun yararı uğruna icra edilen ve adalet ve nasafetten esinlenen resmî müdahale;

(d) Gençlerin esenliğinin, gelişmesinin, haklarının ve çıkarlarının korunması;

(e) Bir gencin davranış ya da yöneliminin genel toplum kurallarına ve değerlerine uygun olmadığı bilincinin çoğu kez olgunlaşma ve büyüme sürecinde kendini göstermeye başladığı ve bireylerin çoğunda ergenlik çağına geçişle bu olumsuzlukların kendiliğinden kaybolma eğilimi gösterdiğinin bilincine varılması;

(f) Uzmanlar arasında egemen olan görüşe göre, bir genci "yoldan çıkmış", "topluma zararlı" ya da "topluma zarar vermeğe eğimli" olarak nitelemenin, çoğu kez bu sınıflandırmaya girenlerden sonuncusu nezdinde cezayı gerektiren bir davranışın sistematik olarak gelişmesinde payı olduğunun bilincine varılması.

6. Çocuk suçluluğunu önlemede yerel topluluk hizmet ve programlarının özellikle klasik tipte hiçbir hizmetin bulunmadığı yerlerde işlerlik kazanması ve toplumsal denetimin klasik çarelerine en son çare olarak başvurulması uygun olur.

II. YÖNLENDİRİCİ İLKELERİN KAPSAMI

7. İşbu Yönlendirici İlkeler, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin, Uluslararası Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin, Çocuk Hakları Bildirgesi'nin ve Birleşmiş Milletler Çocuk Ceza Adaleti Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgarî Standart Kurallar'ın (Beijing Kuralları) olduğu kadar tüm çocukların ve tüm gençlerin hakları, yararları ve esenliklerini ilgilendiren diğer belgeler ve kuralların genel çerçevesi içinde yorumlanacak ve uygulanacaktır.

8. İşbu Yönlendirici İlkeler her Üye Devlet'e özgü ekonomik, sosyal ve kültürel yapının içeriği içinde uygulanacaktır.

III. GENEL ÖNLEM

9. Kamusal yönetimin her basamağında, özellikle aşağıdaki konuları öngören eksiksiz bir önleyici önlemler planı kurmak gerekmektedir.

- (a) Sorunun derinliğine çözümlenmeleri ve mevcut programlar, hizmetler, donanımlar ve kaynakların envanteri;
- (b) Önleme etkinliklerinde görevli kurum ve kuruluşlara olduğu kadar bunların personeline açıklıkla belirlenmiş sorumluluklar verilmesi;
- (c) Resmî ve hükümet dışı kuruluşlar arasında, önleme faaliyetlerinin eşgüdümü mekanizmalarının varlığı;
- (d) Tanısal çözümlenmelere dayanan, uygulamaları sırasında ısrarla izlenmeleri ve özenle değerlendirilmeleri gereken politikalar, programlar ve stratejilerin belirlenmesi;
- (e) Suç işlenmesi olasılıklarını etkin bir biçimde azaltılacak yöntemlerin kabulü;
- (f) Geniş bir hizmetler ve programlar dizisi yoluyla toplumun katılımı;
- (g) Çocuk suçluluğunun önlenmesinde elbirliği ile yürütülen etkinliklerin düzene konması için, özel sektöre, hedef topluluğun ileri gelenlerine ve çalışma sorumlularından, çocuklara gösterilecek ihtimamdan sorumlu kuruluşlara ve keza yargı kademelerine çağrı yapmak suretiyle merkezî iktidar, ara yönetimler (eyalet, federe devlet, bölge ve il yönetimleri), yerel yönetimler arasında karşılıklı disipline dayalı sınırlı bir işbirliği;
- (h) Özellikle, toplumsal kaynakları, gençler arasında yardımlaşmayı ve mağdurlar lehine tazminat ve yardım programlarını da devreye sokarak, gençlerin, suçluluğu önleme politikalarına ve sürecine katılımı;
- (i) Her düzeyde uzmanlaşmış personel toplanması.

IV. TOPLUMSALLAŞTIRMA SÜRECİ

10. Özellikle, aile, toplum, "akran" grupları, okul, meslekî oluşma ve iş dünyasının dolaşık yolundan ve hayır kurumlarına yapılacak başvurularla, tüm çocukların ve tüm gençlerin başarılı şekilde toplumsallaştırılmasını ve bütünleştirilmesini kolaylaştıracak tipte önleme programlarına çok önem vermek gerekir. Toplumsallaştırma ve bütünleştirme süreci içinde eksiksiz olarak, eşit partner olarak tanınmaları gereken çocuk ve gençlerin kişisel özgüven ve mutluluklarına gereken dikkat ve önemin gösterilmesi zorunludur.

A. Aile

11. Her toplum ailenin ve onun tüm üyelerinin gereksinimlerine ve esenliğine büyük önem vermelidir.

12. Aile, çocuğun ilk basamak toplumsallaştırmasından sorumlu merkezî bir birim olduğundan kamu otoriteleri ve sosyal şlar tarafından geniş aile de dahil, ailenin bütünlüğünü sürdürecektir çabalar harcanmalıdır. Toplum, aileye çocuklar için özen ve koruma sağlamada ve onların ve zihinsel esnekliklerini güvenceye alınmasında yardım etmekle sorumludur. Yeterli sayıda ana okulu temini öngörülmektedir.

13. Devlet, çocukların istikrarlı ve huzurlu bir aile ortamında yetişmesi için gerekli önlemleri almalıdır. Özellikle ebeveynlere, istikrarsızlık ve geçimsizlik hallerinin üstesinden gelebilmeleri için zorunlu sosyal yardımı sağlanmalıdır.

14. Bir yandan, istikrarlı ve huzurlu bir aile ortamı yaratılmadığı, öte yandan toplumun ana-babaya gerekli yardımı sağlama çabaları başarısızlığa uğradığı ve bu bakımdan geniş aile çevresine de güvenilmeyeceği zaman ikame aile ocaklarına (koruyucu ya da evlat edinen ebeveyn) başvurma öngörülmelidir. Bunlar istikrarlı ve huzurlu bir aile atmosferini olabildiğince en yetkin şekilde yaratılmalı ve çocuğa, onu, bir aile ocağından diğerine "dolaştırıp durma" duygusundan uzaklaştıracak "süreklilik" izlenimini sağlamalıdır.

15. Ekonomik, sosyal ve kültürel durumun hızlı ve düzensiz evriminden etkilenmiş ailelerin çocuklarına, özellikle yerli azınlık ailelerin ve göçmen ve sığınmacı ailelerin çocuklarına özel bir özen gösterilmelidir. Bu evrim, çoğu kez, toplumdaki itibar ve kültür anlaşmalıkları yüzünden çocukların geleneksel eğitimi bakımından ailenin toplumsal gücü için darbe olasılığı taşıdığından çocukların toplumsallaştırılmasında yenileştirici ve toplumsal açıdan yapıcı özel olanak ve koşullar aranmalıdır.

16. Gerekli programları ve etkinlikleri başlatarak, aileleri ve çocukların bakımı ve gelişmesini

ilgilendiren rolleri ve görevleri ile kaynaştırma kıvamına getirmek ebeveyn ile çocuklar arasındaki olumlu ilişkilerin tesisini harekete getirmek, çocukların ve gençlerin kaygı ve dertlerine karşı ebeveynlerini duyarlı kılmak ve aile ve toplum etkinliklerine gençlerin katılımını özendirme gerekir.

17. Devlet aile bağlantısı ve uyumunu geliştirme, çocuğun esenliği ve geleceği açısından uygun düşmedikçe ailesinden ayrılmasını önleme çabası içinde olmalıdır.

18. Ailenin ve geniş ailenin toplumsallaştırma işlevi üzerinde ısrarla durmak önemlidir. Eşit haklara sahip taraflar olarak gençlerin katılımını, dolayısıyla onların toplumdaki gelecek rol ve sorumluluklarını tanımak daha az önemli değildir.

19. Tatmin edici bir toplumsallaştırma çocuğun hakkını güvenceye almak için, devlet ve diğer yetki kademeleri, salt mevcut toplumsal ve adli kuruluşlara başvurmakla kalmamalı, aynı zamanda geleneksel kuruluşlar ve törelerin işlevsiz kaldığı hallerde yeni tip önlemler yaratılmalı ya da öngörülmelidir.

B. Eğitim

20. Devlet tüm gençlerin resmî eğitime alınmalarını sağlamak yükümlülüğü altındadır.

21. Eğitim sistemleri öğretim ve meslekî formasyon verme ötesinde, özellikle şu noktalara kendilerini adanmalıdır:

(a) Çocuğa temel değerleri ve kendisine ait kültürel kimlik ve geleneklere, yaşadığı ülkenin değerlerine, kendi tarihinin değişik uygarlıklarına kendi uygarlığından farklı diğer uygarlıklara, insan hakları ile temel özgürlüklere saygı tavrı kazandırma;

(b) Gençlerin kişilikleri, zihinsel ve bedensel yetenek ve eğilimleri doğrultusunda tanım olarak kendilerini gerçekleştirmelerini sağlama;

(c) Eğitim sürecini gençlere bilgi dikte etmekle sınırlandırmak yerine, onları etkin ve yapıcı tarza sevk etmek;

(d) Gençlerde okula ve topluma ait olma ve kimlik duygusunu geliştirecek etkinlikleri destekleme;

(e) Gençler nezdinde, değişik görüş ve düşüncelere olduğu kadar kültür ve başka değer farklılıklarına saygı ve anlayışın özendirilmesi;

(f) Gençlere meslekî formasyon hakkında bilgi ve danışma, iş olanakları ve meslek hakkında görüşler sağlama;

(g) Gençlere manevî destek verme, onlara psikolojik kötü muamele uygulamama;

(h) Sert disiplin önlemlerinden, özellikle fiziksel cezalardan kaçınma.

22. Eğitim sistemlerinin, ana-baba, gençlerin etkinlikleriyle ilgilenen yerel topluluk örgütlenmeleri ve kuruluşlarla işbirliği araması gerekir.

23. Gençlere ve ailelerine, hukuku olduğu kadar, yasa karşısında haklarını ve sorumluluklarını ve evrensel değerler sistemini, özellikle Birleşmiş Milletler Belgeleri'ni tanıtmak gerekir.

24. Eğitim sistemlerinin özellikle ilgi odağı "toplumsal tehlike" durumundaki gençler olmalıdır. Bu konu üzerinde, özel olarak uyarlanmış önleme programlarını, pedagojik yöntem ve araçları dikkatle incelemek ve tümüyle kullanmak gerekir.

25. Gençlerin alkole, uyuşturucu ilaçlara ve benzer maddelere alıştırılmasının önlenmesi, toplu politika ve stratejilerle sürekli olarak gerçekleştirilmeye çalışılmalıdır. Öğretmenler ve diğer eğitim görevlileri bu sorunları önleme ve çözümlenme için ekipler oluşturmalıdırlar. Okul ve üniversite topluluklarına, alkol de dahil olmak üzere uyuşturucuların tüketimi ve kötüye kullanılması hakkında bilgiler sağlanmalıdır.

26. Okul; gençler, özellikle kendilerine özgü gereksinimleri olan kötü muamele ve eziyet gören, ihmal ve istismar edilenler için tıbbî özen, danışma ve diğer hizmetlerin sağlanmasına yarayacak haberleşme ve uygulama merkezî olma görevini üstlenmelidir.

27. Çeşitli eğitimsel etkinlikler ile, öğretmenleri ve diğer erginleri olduğu kadar öğrenci topluluğunu da gençlerin özellikle yetenezsiz, sorunlu ve az gelirli gruplara ya da etnik ya da diğer azınlık gruplarına mensup olanların sorunları, gereksinimleri ve toplu temsiller için duyarlı kılma çabası içinde olmalıdır.

28. Okul ve öğretim sistemleri, didaktik ve pedagoji programlar, yöntem ve yaklaşımlar ve keza eleman toplama, nitelikli öğretim görevlisi yetiştirme konularında en yüksek düzeyi ve yetkili meslekî kuruluşlar ve kademeler aracılığı ile sürekli bir denetim ve değerlendirmenin sağlanmasını hedeflemelidir.

29. Okul, toplumdaki grupların işbirliği ile, gençlerin ilgi alanlarına uygun program dışı etkinlikler hazırlayıp yönetmeyi de görevleri içine almalıdır.

30. Okula devam kurallarına uymakta güçlük çeken, keza aynı nedenden öğrenimlerini terk eden çocuk ve gençlere özellikle yardımcı olmak gerekir.

31. Okul adil ve eşitliğe dayanan politikalar ve kurallar geliştirmelidir ve öğrenciler okul politikasını, özellikle disiplin ve karar alma politikasını belirlemekle görevli karar organlarında temsil edilmelidir.

C. Yerel Toplum

32. Gençlere ve ailelerine verilecek, onların gereksinim ve beklentilerini yanıtlayacak olup, yerel toplum desteğine dayanan uygun bilgilendirme ve danışma hizmetleri zaman geçirmeden devreye

konmalı ya da zaten mevcutsa güçlendirilmelidir.

33. Yerel toplumun "sosyal tehlike" durumundaki çocuklar için toplumsal gelişme, eğlenme ve dinlenme donanımı ve özel sorunlar için verilmeye hazır hizmetler merkezleri gibi gençlere toplumsal destek sağlayacak çok çeşitli araçları ortaya koyması, varsa bunları takviye etmesi gerekir. Bunu yaparken bireyin haklarını gözden uzak tutmamalıdır.

34. Aile ocağında artık barınamayan ya da hiç yuvası bulunmayan gençleri kusursuzca barındıracak özel mahalleler düzenlenmelidir.

35. Gençlerin ergenlik çağından sorunsuzca geçişlerini sağlayacak bir yardımcı hizmetler ve önlemler bütününe işlerliğe koymak gerekir. Özellikle uyuşturucu madde tutkunu gençlerin yararına işlev olarak tedavinin hedef alındığı vurgulanan danışma ve müdahaleler özel programı düzenlenmelidir.

36. Gençlik konusunda uğraş veren hayır örgütlenmeleri, Devlet'ten ve diğer kuruluşlardan parasal ve başka yardımlar almalıdırlar.

37. Yerel gençlik kuruluşları yapılandırılmalı, varsa bunlar güçlendirilmeli ve bunlara toplumsal sorunların izlenmesi ve yönlendirilmesi işlevinde tam bir katılımcı statüsü kazandırılmalıdır. Bu örgütlenmeler toplu hayır etkinlikleri, özellikle yardım gereksinimi olan gençler yararına projeler üretme girişimine özendirilmelidir.

38. Kamu kuruluşları ilk olarak yuvasız ya da sokaklarda yaşayan çocukları ilgi odağı yapmalı ve onlara gerekli hizmeti sağlamalı, özellikle gençler güçlük çekmeden barınma donanımları, araçları hakkında bilgi, iş bulma olanakları ve diğer yardım kaynaklarını yerel düzeyde elde edebilmelidirler.

39. Gençlere kolaylıkla ulaşabilecekleri, özel ilgi konusu oluşturan geniş bir dinlendirici ve eğlendirici donanımlar ve hizmetler yelpazesi yaratılmalıdır.

D. Kitle iletişim araçları

40. Kitle iletişim araçları, gençlerin, çeşitli ulusal ve uluslararası kaynaklardan gelen bilgi ve belgelere ulaşmalarını sağlamaya özendirilmelidir.

41. Kitle iletişim araçları, gençlerin toplumdaki olumlu rolünü belirginleştirmeye özendirilmelidir.

42. Kitle iletişim araçları, toplumda gençler için sunulan hizmetler ve olanaklar hakkında istihbarat yayınlamaya özendirilmelidir.

43. Genelde kitle iletişim ve özelde de televizyon ve sinemayı pornografi, uyuşturucu ve şiddete az yer vermeye, şiddet ve istismarın sunumunu çocuk için olumsuz açıdan vermeye, özellikle çocuklar, kadınlar ve kişisel ilişkiler söz konusu olduğunda gurur incitici ve aşağılayıcı sahnelerin gösterilmesinden kaçınmaya ve eşitlik ilkelerini ve eşitliğe dayanan örnekleri işlemeye yönlendirmelidir.

44. Kitle iletişim araçları, toplumsal plan üzerindeki rolleri ve sorumluluklarının önemini, keza gençler üzerindeki uyuşturucu ve alkol istismarı ile ilgili mesajları ile yaratacakları etkinin bilincinde olmalıdırlar. Bu etkiyi, mesajlarını tutarlı ve yansız biçimde yayınlamaya bu istismarı önleme hizmetine adanmalıdırlar. Tüm düzeylerde uyuşturucu sorununa karşı duyarlılık kazandıracak etkili kampanyalar düzenlemeyi özendirilmelidirler.

V. TOPLUMSAL POLİTİKA

45. Kamu otoriteleri gençler için hazırlanmış plan ve programlara ve tıbbî bakım, akıl sağlığı, beslenme, yerleştirme, alkol ve uyuşturucu istismarının önlenmesi ve uyuşturucu kullananların tedavisi vb. konusunda hizmetler, donanım ve personelin finansmanı için yeterli kredi tahsisine öncelikle önem vermelidirler ve bu yardımdan fiilen gençlerin yararlanmasına özen göstermelidirler.

46. Çocukların kurumlara yerleştirilmesi son çare olmadıkça devreye girmeyecektir ve kesinlikle zorunlu süreyi aşmayacaktır. Bu durumda temel düşünce çocuğun yararı olacaktır. Bu tür resmî müdahalelere sığınma ölçütleri kesinlikle belirlenecek, normal olarak aşağıda sıralanan hallerle sınırlandırılacaktır:

(a) Çocuk ya da ergen, ana-babası ya da vasinin verdiği ağır eziyet altındadır;

(b) Çocuk ya da ergen, ana-babası ya da vasileri tarafından cinsel, bedensel ya da duygusal şiddete maruz bırakılmıştır;

(c) Çocuk ya da ergen, ana-babası ya da vasileri tarafından ihmal, terk ya da istismar edilmiştir;

(d) Çocuk ya da ergen ana-babası ya da vasilerinin davranışı ile bedensel ya da ruhsal olarak tehdit altındadır;

(e) Çocuk ya da ergen, kendine özgü bir davranışı yüzünden bedensel ya da fizyolojik ağır bir tehlikeye maruzdur ve ilgili kurum dışında ne kendisi, ne ana-babası ya da vasileri, ne de yerel toplum hizmetleri, kuruma yerleştirmekten başka araçlarla tehlikeyi bertaraf edebilecektir.

47. Kamu kuruluşları, ana-baba ya da vasilerinin bu görevi üstlenmeye güçleri olmadığı durumda devletçe finanse edilerek, gençlere tam zamanlı öğretimi izleme ve meslek sahibi olma olanağı sunacaktır.

48. Ciddi bilimsel araştırmalar sonucuna dayanan suçluluğu önleme programlarını işlerliğe koymak, sonra uygulamayı düzenli aralıklarla gözden geçirmek ve değerlendirmek ya da gerekiyorsa

değiřtirmek gerekir.

49. Gençleri bedensel ya da tinsel mağdur haline getirerek ve istismar edilmelerine neden olacak ya da böyle bir durumun belirtisini teşkil eden davranış ve koşul tipi üzerine hazırlanmış bilimsel istihbaratı uzmanlara ve kamuya yaymak gerekir.

50. Genel olarak plan ve programlara katılım gönüllü olmalıdır ve gençlerin kendilerinin bu plan ve programların tasarlanmasında, ele alınmasında ve icrasında yer almaları gerekir.

51. Hükümetler, mağduru çocuklar olan aile içi kavga ve şiddeti bertaraf etmek ve çocuklara hakkaniyete uygun muamele edilmesini sağlamak için ceza hukuku sisteminin içinde olsun olmasın önlemleri ve stratejileri tasarlamaya, işlemeye ve uygulamaya başlamalı ya da bu etkinlikleri sürdürmelidir.

VI. YASAL DÜZENLEMELER VE ÇOCUK CEZA ADALETİ SİSTEMİNİN YÖNETİMİ

52. Hükümetler tüm gençlerin haklarını ve esenliklerini geliştirmeyi ve korumayı hedefleyen yasalar ve yönetmelikler kabul etmeli ve uygulamalıdır.

53. Gençlerin kötü muamele ve istismara maruz kalmalarını ve suç işlemede kullanılmalarını yasaklayacak yasal düzenlemeleri kabul etmeli ve uygulamalıdır.

54. Hiçbir çocuk ya da genç, evde, okulda ya da başka yerlerde sert ve aşağılayıcı ceza ve ıslah tedbirlerinin konusu olmamalıdır.

55. Çocukların ve gençlerin her tür silaha ulaşmasını kısıtlamayı ve denetim altına almayı öngören yasal metinlerin kabul ve uygulamasının öngörülmesi gerekir.

56. Gençlerin daha sonradan suça, lekeli ve ezik bir yaşama itilmelerini önlemek için bir yetişkin tarafından işlendiğinde suç niteliğinde kabul edilmeyen ya da ceza konusu olmayan fiiller bir genç tarafından işlenirse yaptırıma bağlanmamasını öngören yasal metinler kabul edilmelidir.

57. Gençlerin statüsünün, haklarının ve yararlarının korunup korunmadığını ilgililerin özgüledikleri hizmetlere kusursuz olarak sevk edilip edilmediklerini denetleyecek bir aracı memuriyet ya da benzeri işlevlerle görevlendirilmiş bir organ oluşturulması öngörülmalıdır. Atanmış olan aracı ya da başka bir organ aynı zamanda Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Yönlendirici Riyad İlkeleri'nin, Beijing Kuralları'nın uygulanmasını denetleyecektir. Aracı düzenli aralıklarla bu belgelerin uygulanma sürecinde elde edilen gelişmeler için, savaşını savunmakla görevli birimler kurulmalıdır.

58. Görevli organların kadın-erkek tüm personeline yasa ve diğer yetkili organlarına uyma ve saygı anlayışını gençlerin özel gereksinimlerine yanıt vermeyi bilmeleri ve gençleri yargı sistemi dışına taşırabilmeyi hedefleyen olanak ve programları tanımaları ve olabildiğince kullanmaları için gerekli formasyon verilmelidir.

59. Çocukları ve gençleri uyuşturucu kullanımı ve alış verişine karşı korumayı öngören yasal düzenlemelerin kesinlikle kabulü ve uygulanması gerekir.

VII. ARAŞTIRMA, POLİTİKA GELİŞTİRME VE İŞBİRLİĞİ

60. Özellikle uygun düzenlemelerle oluşturulmuş mekanizmalar yoluyla, ekonomi, toplum, eğitim ve sağlık kuruluşları ve servisleri, yargı sistemi, gençlik için kuruluşlar, yerel toplumsal kuruluşlar ve kalkınma kuruluşları ve diğer kurumlar arasında gerekli ilişki ve sektörler arası ve çok yanlı disipline dayanan işbirliğinin geliştirilmesine odaklanmak gerekir.

61. Çocuk suçluluğu, suçluluğun önlenmesi ve çocuklar için yargı konusunda projeler, programlar, etkinlikler ve girişimler için bilgilendirmeyi, deneyim kazanmış uzmanlık alış verişini; ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde yoğunlaştırmak gerekir.

62. Uygulamacıların, uzmanların ve karar organlarının ortak çalışmaları ile genç suçluluğu, suçluluğun önlenmesi ve çocuk ceza adaleti konusunda bölgesel ve uluslararası işbirliği yaratmak ve takviye etmek gerekir.

63. Suçluluğun önlenmesi konusunda, onun uygulamalı aşamaları veya özellikle formasyon kazandırıcı etkinlikler ve pilot projeler ya da tanıtıcı gösteriler yöntemi hakkındaki ya da genç suçluluğunun önlenmesi ve gençlerin toplumsal suçluluğu ile ilgili açık temaları içeren büyük çaptaki uygulamalar üzerindeki teknik ve bilimsel işbirliği tüm Hükümetler'in Birleşmiş Milletler sisteminin ve diğer ilgili kuruluşların çok güçlü bir desteğinden yararlanmalıdır.

64. Çocuk suçluluğun ve gençliğin topluma zararlarının önlenmesi yolunda etkili özel koşullar yaratılması üzerine ortak bilimsel araştırma çalışmalarının gerçekleştirilmesini ve bunların sonuçlarının geniş çapta yayınlanmasını özendirmek gerekir.

65. Birleşmiş Milletler organları, kurumları, kuruluşları ve yetkili büroları çocuklar, çocuk ceza adaleti sistemi ve suçluluğun önlenmesi ile ilgili çeşitli sorunlar üzerinde çok sıkı bir işbirliği ve eşgüdüm sürdürmelidirler.

66. Birleşmiş Milletler Örgütü Sekreterliği, mevcut yönlendirici ilkeler temelinde ve ilgili kuruluşların işbirliği ile, suçluluğun önlenmesinin etkili özel koşulları üzerinde araştırmada, bilimsel işbirliğine ve

bunun uygulanmasının sürekli incelenmesi ve denetimi sonucu önemli başka seçenekler oluşturulmasında etkin rol almalı ve bunları yaparken güvenilir istihbarat kaynağı olmalıdır.